

Geleidelijke en volledige invoer Directe Financiering Kinderopvang en afschaffing Kinderopvangtoeslag

Gevolgen:	ingrijpend / middelgroot / beperkt		
			
Interactie burgers/bedrijven	x		
Maakbaarheid systemen			x
Handhaafbaarheid		x	
Fraudebestendigheid		x	
Bijdrage complexiteitsreductie			x
Risico procesverstoringen:	groot		
Uitvoeringskosten	incidenteel	structureel	
• Dienstverlening	€ 4,6 mln.	€ -36,4mln.	
• Handhaving/toezicht			
• Automatisering	€ 1,4 mln.	€ -1,6 mln.	
Personele gevolgen:	+ 7 fte incidenteel -/- 598 fte structureel		
Invoering mogelijk per:	01-01-2019, geleidelijk 01-01-2020, volledig		
Beslag portfolio:	gemiddeld		
Eindoordeel:	uitvoerbaar		

Beschrijving voorstel/regeling

Voorgesteld wordt een nieuw financieringsstelsel voor de kinderopvang in te voeren waarbij kinderopvangorganisaties rechtstreeks door de rijksoverheid worden gefinancierd en ouders een inkomenafhankelijke eigen bijdrage betalen aan de rijksoverheid. Dit systeem van Directe Financiering (DF) uitgevoerd door DUO moet de opvolger worden van de kinderopvangtoeslag (KOT) uitgevoerd door de

Belastingdienst/Toeslagen. In 2019 zal DF geleidelijk worden ingevoerd, voor huishoudens met kinderen geboren in 2019. Per 2020 zal voor alle huishoudens het systeem van DF van toepassing zijn. Deze uitvoeringstoets ziet op de verschillende elementen van de overgang, daar waar ze de Belastingdienst raken:

- Geleidelijke invoer DF naast KOT;
- Afschaffing KOT;
- DF met FIOD als opsporingsdienst.

Interactie burgers/bedrijven

De periode van de geleidelijke invoering, waarin het systeem van KOT en DF gelijktijdig naast elkaar bestaan is communicatief ingewikkeld voor met name vraagouders, maar ook de kinderopvanginstellingen. Geleidelijke invoering verhoogt de risico's op onjuiste toekenningen of afwijzingen, en daarmee rechtmatigheidsrisico's, als gevolg van het naast elkaar bestaan van twee systemen. Indien er sprake is van samengestelde huishoudens die in 2019 ontstaan, is het mogelijk dat het nieuwe samengestelde huishouden te maken heeft met twee soorten financiering van de tegemoetkoming kinderopvang, van DUO en van de Belastingdienst. Omdat de overheidsbijdrage in beide systemen voor het eerste kind het laagst is, ontstaat en in die gevallen een financieel nadeel voor de ouders. DUO zal dit nadeel compenseren. Naar verwachting zijn er 100.000 nieuwgeborenen in 2019, waarvan ongeveer 1% van de totale groep toeslaggerechtigden nieuwe samengestelde huishoudens waarbij meer dan één kind is betrokken.

In een op te stellen communicatieplan moet worden uitgewerkt hoe de voorlichting vanaf medio 2018 door de Belastingdienst en DUO zo kan plaatsvinden dat burgers goed weten waar ze aan toe zijn.

Maakbaarheid systemen

De aanpassingen aan het toeslagensysteem en -processen kunnen tijdig worden geïmplementeerd mits zes kwartalen voor geleidelijke invoering en beëindiging KOT vaststaat dat deze doorgang zal vinden. Randvoorwaarde hierbij is dat de besluitvorming over de go/no-go pas als onherroepelijk kan worden beschouwd

als de wetgeving inzake de stelselwijziging de Eerste Kamer heeft gepasseerd en het ministerie van SZW op bestuurlijk niveau het signaal heeft afgegeven dat DUO de implementatie tijdig gaat volbrengen en de Belastingdienst kan gaan uitfasen.

De Belastingdienst kan, gezien de zes-kwartalen-voorwaarde, geen achtervang zijn indien onverhoopt na ingaan van de zes kwartalen zou blijken dat de nieuwe regeling niet per 1 januari 2020 in werking kan treden.

Op dit moment is het nog niet duidelijk waar, buiten inkomensgegevens, de verdere gegevensvraag van DUO uit zal bestaan met betrekking tot het uitvoeren van het aanvraagproces, toezichtprocessen en tijdens het jaar van de geleidelijke invoering. Nieuwe (of wijzigingen t.a.v. frequentie of inhoud van bestaande) gegevensleveringen zullen altijd op juridische (proportionaliteitsbeginsel) en logistieke aspecten moeten worden onderzocht en beoordeeld via een uitvoeringstoets.

Handhaafbaarheid

Tijdens de geleidelijke invoering zal Toeslagen voor de resterende populatie bestaande handhavingsactiviteiten inzetten. Het risico op dubbele toekenning is beperkt, maar kan (in ieder geval in de voorschotfase) niet volledig worden uitgesloten. Daarbij zal de bereidheid van aanvragers om te voldoen aan hun verplichtingen tot het doorgeven van wijzigingen en het verstrekken van gegevens mogelijk afnemen tegen de tijd dat de financiering van de Kinderopvang door de Belastingdienst tegen haar einde loopt.

Fraudebestendigheid

De FIOD blijft binnen DF verantwoordelijk voor de opsporing. De FIOD geeft aan dat het wetsvoorstel de ouders ontlast en de verantwoordelijkheid voor de totstandkoming van kinderopvangovereenkomsten bij de aanbieders van kinderopvang legt. Aan deze keuze zitten potentiële risico's op samenspanning. Deze frauderisico's liggen er in het huidige stelsel ook.

Daarnaast vergroot een overgangsperiode waarin twee systemen naast elkaar bestaan het risico op fraude.

Bijdrage complexiteitsreductie

De overgang van de kinderopvangtoeslag leidt uiteindelijk, na de volledige uitfasering en afbouw, tot een complexiteitsreductie voor de Belastingdienst. Naar verwachting zal de complexiteit in het jaar van geleidelijke invoering jaar toenemen.

Risico procesverstoringen

Het risico op procesverstoringen, betreffende het hele proces van tegemoetkoming kinderopvang (zowel communicatie, aanvraag, toekenning en ook terugvordering) is groot, door het naast elkaar bestaan van twee systemen in het overgangsjaar. Om deze procesrisico's te mitigeren zullen maatregelen genomen worden, zoals het aanstellen van een procesregisseur en een gezamenlijk communicatieplan.

Uitvoeringskosten

Incidenteel zijn er € 6,0 mln. uitvoeringskosten ter ondersteuning van het overgangsjaar. Structureel leidt het voorstel tot een besparing van € 38,0 mln. op de uitvoering.

Personele gevolgen

Geleidelijke invoering van DF en beëindiging van de KOT vanaf het toeslagjaar 2019 leidt tot het geleidelijk vrijvallen van personele capaciteit tot een totaal van 598 fte. Incidenteel is 7 fte nodig voor begeleiding van het overgangsjaar.

Invoeringsmoment

Geleidelijk invoering is mogelijk per 01-01-2019. Volledige invoering volgt dan per 01-01-2020. De zes-kwartalen-eis (zie maakbaarheid systemen) geldt zowel voor geleidelijke invoering als voor de volledige invoering. Om de KOT per 01-01-2020 te kunnen uitfasen is dus finale besluitvorming per 01-07-2018 vereist.

Eindoordeel

Het voorstel is uitvoerbaar.